

Prekentekest: Matt 22,15-22

Da gikk fariseerne bort, og de ble enige om at de ville fange Jesus i ord. De sendte disiplene sine til ham sammen med noen herodianere, og lot dem si: "Mester, vi vet at du sier det som er sant, og virkelig lærer hva som er Guds vei. Du bryr deg ikke om hva andre mener, for du tar ikke hensyn til person eller rang. Si oss da hva du mener om dette: Er det tillatt å betale skatt til keiseren eller ikke?" Men Jesus merket deres ondskap og sa: "Dere hyklere, hvorfor setter dere meg på prøve? Vis meg mynten som skatten betales med." De rakte ham en denar, og han spurte: "Hvem er det som har sitt bilde og sitt navn her?" "Keiseren," svarte de. Da sa han til dem: "Så gi keiseren hva keiserens er, og Gud hva Guds er." De ble forundret over dette svaret og gikk sin vei.

"Så gi keiseren hva keiserens er, og Gud hva Guds er." Disse visdomsordene fra Jesus ble som en gåte for en av keiserne i Romerriket, Julian med tilnavnet den frafalne, som regjerte noen få år på 360-tallet e.Kr. I sin korte regjeringstid forsøkte Julian å trenge tilbake kristendommen. Han sørget for at kirken mistet posisjon og eiendom. Samtidig ville han fornye den gamle hedenske religionen etter kristent mønster. Keiser Julian var også forfatter, og flere av hans skrifter er bevart, men tre bøker med navnet *Mot galileerne* er i dag borte. Galileerne er det navnet keiseren brukte på kristne. Han endte sitt liv i et felttog mot perserne, og i følge tradisjonen skal hans siste ord ha vært: "Du har seiret, galileer."

Denne keiseren og sitatet fra Jesus, "gi keiseren hva keiserens er, og Gud hva Guds er," ble hovedinnholdet i Ibsens skuespill *Keiser og galileer*, der Ibsen lar keiser Julian kommentere Jesu gåtefulle ord på denne måten i samtale med mystikeren Maximos: "Aldri har menneskemunn uttalt et underfundigere ord enn dette. Hva ligger der bakved? Hva og hvor meget tilkommer keiseren? Dette ord er som en stridsklubbe der slår kronen av keiserens hode."

Keiser Julians kamp mot galileerne ble en kamp mot galileeren Jesus Kristus. "Han lever på jorden, Maximos, Galileeren lever, sier jeg, så grundig enn både jøder og romere bilte seg inn at de dødnet ham." I kampen mot kristne og i tortur av kristne erfarte Ibsens Julian at Jesus var hos de troende på deres side. Etter Julian har dessverre mange andre statsoverhoder deltatt i forfølgelse av kristne helt opp til vår tid.

Mange trakk en lettelsens sukk og bad en takk til Gud da det nylig ble kjent at de utenlandske hjelpearbeiderne som siden august har vært fengslet av Taliban i Afghanistan, mistenkt for ulovlig misjonering, var kommet i sikkerhet i Pakistan. De risikerte dødsstraff for misjonering. Lenge var det også uvisst hvordan det skulle gå med de afghanske kristne som delte samme anklage og som ingen hadde hørt noe fra. I går leste jeg nyheten om at også disse var i sikkerhet. Mennesker som forfølges for Jesu skyld er en påminnelse om at det ikke alltid hersker fred og harmoni mellom statsmakten og Gud, mellom det som hører keiseren til og det som hører Gud til. I vår fredelige del av verden er denne spenningen mindre. Den vil likevel være der, men en sammenblanding av det som hører keiseren til og det som hører Gud til er direkte farlig.

Jesu ord innebar en innrømmelse av at noe faktisk hørte keiseren til og noe hørte Gud til. Her er en mynt. På den ene siden er det bilde av et vikingskip. På den andre siden et bilde av kong Harald 5. Norges konge. Mynten bærer bilde av kongen og er laget for å brukes som betalingsmiddel i Norge. Gi Norge det som hører Norge til! Jesu ord er ikke bare en anbefaling etter spørsmålet han fikk om det er tillat å betale skatt til keiseren, men det har form av påbud. "Gi keiseren." Staten er altså i sin fulle rett når den krever skatt. Jesus gir sin støtte til det. Så blir det et politisk spørsmål hvor stor denne skatten skal være. Mynten er merket med bilde av kongen. Men jeg som holder mynten, hvilket merke bærer Jeg? Jo, i dåpen ble vi merket med korsets tegn til et vitnesbyrd om at du og jeg skal tilhøre den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus og tro på ham.

Mange av oss har et pass. I mitt pass står det at jeg er norsk statsborger. Men jeg har også en dåpsattest. I dåpsattesten står det at jeg er døpt. Den som er døpt og tror på Jesus er samtidig borger av himmelriket. Som kristne er vi borgere av to riker som begge har sin plass i vår bevissthet, i våre tanker og vårt virke, i høytid og hverdag. Guds rike/himmelriket er det ene, og Norges rike er det andre. Slik er det og slik skal det også være.

Martin Luther har oppsummert det Bibelen sier om disse tingene i sin toregimentslære. Gud styrer verden på to måter. For det første. For å hindre at kaos og ondskap skal få fritt spillerom, har Gud innsatt statsmakten som ordning. "Det finnes ingen myndigheter som ikke er fra Gud," står det i Romerbrevet (Rom 13,1ff). De verdslige myndighetene går Guds ærende når de hindrer ondskap og straffer urett. Og som middel bærer statsmakten sverdet. Ved å opprettholde lov og orden og hindre ondskaper, tjener altså verdslige myndigheter Guds sak. For Gud vil hindre at mennesker skal utsettes for terror, vold og ran. Til det bruker han verdslige myndigheter.

Men Gud har også en annen sak han vil fremme på jorden. Det er at evangeliet om frelse gjennom Jesus Kristus for alle som på ham, må nå ut. Til dette har Gud innsatt kirken, og kirken bruker Guds ord som middel. Det er et viktig poeng at disse to måtene Gud styrer på ikke må blandes sammen. Hvis statsmakten skal blande seg inn i det som har med tro og lære i kirken å gjøre, så blir det helt galt. Likeså galt blir det hvis kirken skal bruke statsapparatets makt. Går verdslige og kirkelige styresmakter ut over sitt eget område, ligger tyranniet nær. Det betyr likevel ikke at kirken skal tie stille om alt som statsmakten gjør. Det kan tenkes at statsmakten vedtar lover som strider mot Guds ord og ikke er en rettsstat verdig. Da plikter kirken å tale Guds ord med tydelig stemme.

Vi som lever i dette å skulle gi keiseren det som keiserens er og Gud det som Guds er, må holde fast på at vi er forpliktet til å lyde Gud mer enn mennesker. Samfunnet setter store krav til oss. Mange opplever et stort forventningspress. I alt dette kan Guds røst fra bibelordet bli svak og borte for noen. En kristen foretningsmann kan oppleve at konkurransen blir så hard at det er umulig å klare seg dersom en er helt ærlig og loydydig. En kristen sykepleier eller lege kan føle et sterkt press fra kolleger til å gå inn i vanlig turnus og medvirke ved provoserte

abortinngrep. En kristen ungdom kan oppleve et press til å gå inn i et seksuelt forhold til den en er glad i uten å være gift.

I dag minner Jesus oss om at vi skal gi Gud det som Guds er. Samfunnet gjør krav på oss, omgivelsene forventer mye av oss, men bare Gud har rett til å kreve hele oss. I samfunnsliv, i jobb og privat, som i kirken er vi kristne hele tiden. Det nytter ikke å skulle tjene staten, men ikke Gud i jobben. Det nytter ikke å skulle være kristen kun i helgene. Å gi Gud det som Guds er, er å innrømme Gud råderett over hele deg, hele ditt liv, din fritid og din jobb.

Men blir ikke det et voldsomt strev? Kanskje du føler deg bundet allerede til livsmønstre som er uheldige og som vanskelig lar seg bryte. Husk bare på dette. Ingen kan først gjøre seg fortjent til Guds rike og deretter komme til Gud. Rekkefølgen må være motsatt. Gud tar imot en synder som vender om, og han gjør det for Jesu skyld. Derfor er det hvile å få for slitne syndere hos Gud. Det er tilgivelse og det er en ny start.

De små barna som i dag skal bæres til dåpen, de har menneskeslektens synd og skyld i seg som oss alle. De har ikke gjort seg fortjent til dåpen, men Gud lar dem bli sine barn av nåde for Jesu skyld. Vi som går til nattverd i dag, vi gjør det ikke fordi vi fortjener det. Nei, vi vet med oss selv at vi er syndere som trenger tilgivelse og nåde. Det får vi ved Herrens bord.

Skal vi så "gi keiseren hva keiserens er, og Gud hva Guds er," og i alt tjene Gud med våre liv? Det er det vi er kalt til. Da følger vi Guds kall også når vi er i jobb og i hverdagen, når vi gjør noe samfunnsnyttig. Da følger vi Guds kall når vi hjelper vår neste. I alt er vi kristne, og vi får øse av kilden med Guds nåde og godhet over våre liv. Det gir hvile å leve slik.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.